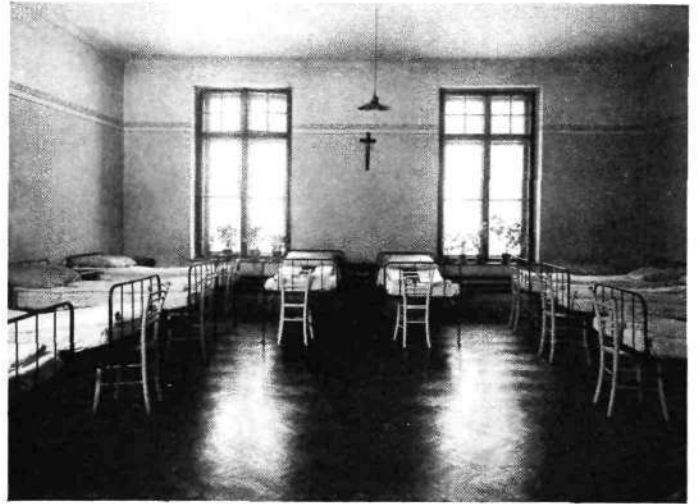

Mestno zavetišče — jedilnica

Mestno zavetišče — spalnica

Med oskrbovanci so zastopani vsi stanovi. Nihče ne ve, kje in kdaj se bo zaključila njegova poslednja pot. Večini teh ljudi se danes godi bolje, kakor se jim je godilo kdaj v življenju. Mestna občina skrbi res vzorno, da imajo vse, kar potrebujejo, dobro in zadržati. Dvakrat na teden obišče zavetišče mestni zdravnik in takrat mu potožijo vse svoje fizične in duševne boli.

Mlajši in zdravi oskrbovanci pomagajo pri hišnem in poljskem delu, šibkejši pa polegajo po travi ali posedajo okrog hiše. Bolehne ženske se večinoma bavijo s šivanjem in molitvami, moški s kajenjem in igrami.

Tako jim mineva dan v mislih na lepo, brezskrbno mladost. Za bodočnost jih ni strah!

Mestno zavetišče za onemogle je eno najlepših in najmodernejših stavb v Ljubljani, toda nobeno, pa še tako udobno zavetišče ne odtehta ljubečega domačega človeka, pa če živi v še tako borni kočici.

Ko gleda človek to ponosno stavbo, to lepo urejeno notranjost, dobro oskrbo, ki je namenjena človeku, čigar življenjska pot je obrnjena proti izhodu v večnost, zvalovi v naših srcih hvaležnost in neodoljiva želja, da bi skoro prebredli te težke čase gospodarske depresije in bo mogla Mestna občina postaviti enak dom tudi za osamljene zapuščene otroke, za tiste ljudi, katerih življenjska pot gre iz večnosti v življenje. Amerika pravi, da nihče ne ve, kateri njihovih malih je bodoči predsednik Združenih držav.

VELIKO CELJE IN NOVA OBČINSKA UPRAVA

JANKO OROŽEN

Upravni teritorij celjskega mesta se je v teku zgodovine večkrat menjal. V rimski dobi je segal od obronkov Pohorja do Mirne na Dolenjskem, od Savinjskih planin do Sotle. V tistem času so bile mestne oblastnijske organe uprave na vsem tem obsežnem ozemlju. Nad njimi je bil neposredno rimski cesarski namestnik: uprava je bila tedaj kratko malo mestna; razume se, da so morale imeti mestne oblastnijske v posameznih krajih svoje podrejene organe.

Nova celjska mestna naselbina, ki se je kot taka razvila za poslednjih celjskih grofov, je bila stisnjena v ozek okvir mestnega obzidja, ali upravno območje mestnega urada je bilo zopet mnogo večje, čeprav se po svoji razsežnosti ne more primerjati z rimskim upravnim območjem: segalo je približno od dolnje Ložnice do Zagrada, od Šmarjete do Lisc. Na tem ozemlju je bil mestni magistrat nekaka okrajna oblastnijska z upravnimi, sodnimi in davčnimi funkcija-

mi. Za Marije Terezije so se sicer izvedle važne modifikacije: sodne funkcije so bile skržene na nižje sodstvo, dočim so se davčne razširile celo na neke krajevne okoliše, ki so bile izven upravnih meja mestne občine: celotno mestno upravo je strogo nadziral okrožni urad.

Važna teritorialna izprememba je nastopila leta 1850. Bila je v zvezi z uvedbo modernih občin in z reorganizacijo celokupne nižje uprave, ki se s fevdalnih oblastnij prenaša na neposredno državne organe.

Teritorij celjske občine se je tedaj razdelil na dvoje: na občino mesto Celje in na občino Celje okolica. Mestna občina je obsegala mesto v ožjem smislu besede s predmestji. Okoliška občina je pa dobila vse kmečke naselbine, vendar se je proti prejšnjim občinskim mejam razmaknila na ves obseg celjske župnije.

Predsednik Alojzij Mihelčič

V upravnem oziru je bila mestna občina hkrati degradirana, kajti magistrat je vršil samo občinske funkcije v ožjem smislu besede. Šele leta 1867. je z zakonom o avtonomnih mestnih občinah na svojem teritoriju jel fungirati kot politična oblast I. instance.

Toda že pred vojno so se na teritoriju okoliške občine, ki je bila v nasprotju k mestni občini trdno slovenska, razvile neke naselbine sklenjenega mestnega značaja, zlasti Breg in Gaberje. Po vojni se je ta proces rapidno nadaljeval. Mestno prebivalstvo za čuda ni v pomembnejši meri naraščalo, toda v okolici so nastajale nove naselbine mestnega značaja: Jožefov hrib, Zavorka, Nova vas. Drugod pa se je vsaj javljala v zvezi z napredkom mesta obstoječa gradbena in obrtna delavnost, neglede na to, da so bili tudi kmetijski krogi v gospodarskem oziru bolj in bolj povezani z mestom in da so si polagoma zaželeli koristiti njegovih gospodarskih in drugih ustanov.

Tako je bilo vprašanje združitve obeh občin že nekaj let na dnevnem redu in se je obravnavalo z raznih vidikov.

Nova zakonodaja o občinah in avtonomnih občinah je njega rešitev pospešila. Z lokalnega foruma je prešla na centralne instance. Dne 13. junija t. l. je prispel v Celje ban dr. Dinko Puc in je imel na mestnem poglavarstvu glede združitve obeh občin važno anketo, ki so se je poleg sreskega načelnika dr. Vidmarja udeležili župan mestne in župan okoliške ob-

čine, nekateri zastopniki obeh občinskih svetov, župan petrovške in župan teharske občine.

Dne 7. avgusta je naposled izšel ukaz kraljevih namestnikov, s katerimi se odreja združitev obeh občin. Kraljeva banska uprava je po nalogu notranjega ministra dne 17. avgusta izdala odlok o izvršitvi tega ukaza.

Deloma v navedenem in deloma v dodatnem odloku kraljeve banske uprave je bil določen način, kako se naj izvršitev združitve izvede.

Urad občinske uprave Celje okolica je prestal poslovati 30. septembra, ko je prevzelo njegove agende mestno poglavarstvo celjsko. Ali mestno poglavarstvo je hkrati razširilo na teritorij bivše okoliške občine tudi tiste posle občne uprave, ki mu pripadajo kot občinskemu uradu avtonomne mestne občine. Pristojnost mestne policije se je razširila na ves novi občinski teritorij, vendar je glede izvrševanje varnostne službe ostalo še pri starem: mestna straža jo vrši samo v tistih delih bivše okoliške občine, kjer jo je opravljala že doslej, dočim jo drugod še nadalje vrši žandarmerija. Gospodarstvo bivše okoliške občine se pa še vrši ločeno do 31. marca 1936, ko poteče sedanje proračunsko leto.

Mestno poglavarstvo je dalo o novem Celju tele statistične podatke («Nova doba», 30. avgusta 1935):

Po ljudskem štetju iz leta 1931. ima novo Celje 17.255 prebivalcev, ki živijo na ozemlju 37 km² (Pariz ima 78 km²), gostota naseljenosti znaša 460 na km², prej pa je znašala v mestni občini 4.700 na km². Od vse površine pa je: 1548 ha gozdov (41,12% vse površine), 960 ha travnikov (26%), 761 ha njiv (20,3%), 140 ha davka prostega ozemlja (3,8%), 129 ha pašnikov (3,4%), 90 ha vinogradov (2,4%), 52 ha vrtov (1,4%) 29 ha zazidanega sveta (0,8%), 14 ha nerodovitne zemlje (0,4%) in 1 ha močvirja (0,05%). Sedaj pa ima novo Celje že nad 19.000 prebivalcev.

V novi občini je po statistiki iz leta 1931. skupno 1692 stanovanjskih hiš, gospodarskih poslopij in drugih zgradb.

Mesto predstavlja nepravilen četverkotnik. Krajši stranici sta dolgi okrog 6 km, daljši okrog 7 km. Meja mestne občine teče od Levškega mosta ob potoku mimo vasi Brdnice na vrh Velikega Slomnika, od tu na železniški most pri Tremerju, potem preko Vipote po grebenu na Tolsti vrh, ob vaseh Zvodnem in Osenici za Hribom sv. Jožefa mimo mestnega pokopališča, ki pa je že v občini Teharjih, k izlivu Hudinje v Voglajno, nato ob Hudinji do mosta pri Šmarjeti, tu preko državne ceste na hrib nad Lahovno, nad vasjo Slatino in Lokrovcem, nad Medlogom skoro do graščine Zaliloga, preko spodnje Levške gmajne obide Levec, ki spada pod Petrovče, ter se zaključuje pri levškem mostu. Meja je dolga nad 30 km.

V mestnem območju so sledeči kraji in vasi: Košnica, Polule, Breg, Sp. in Zg. Lisce, Miklavžev hrib, Babno, Medlog, Lava, Lopata, Ložnica, Dobrova, Lokrovec, Ostrožno, Gaberje, Sp. in Zg. Hudinja, Pečovnik, Vipota, Pristava, Zagrad in Zavodna. V območju mestne občine Celje so poleg drugih sledeči večji

vrhovi: Tolsti vrh (838 m), Grmada (722 m), Veliki Slomnik (716 m), Kom (716 m). Najnižja točka je železniški most pri Tremerju (233 m), višinska razlika med najvišjo in najnižjo točko znaša 605 m. Slovensko planinsko društvo oskrbuje na mestnem teritoriju (sicer mestno) Celjsko kočo, ki stoji pod Tolstim vrhom v višini 700 m ter več markiranih potov.

Odloku o združitvi obeh občin je sledilo najprej imenovanje novega predsednika in podpredsednika združene celjske mestne občine in nato imenovanje novega občinskega sveta.

Za novega občinskega predsednika je kraljeva banska uprava imenovala Alojzija Mihelčiča, ki ima za seboj že dolgo politično in kulturno delo. Mihelčič se je rodil na Krasu ter je prišel v mladih letih za organista v Metliko, kjer je bil dolgo vrsto let župan. Belokrajinske občine so ga pred vojno poslale v kranjski deželni zbor. Po vojni se je Mihelčič preselil v Celje, kjer si je na Bregu ustanovil veletrgovino z vinom, ki pa jo je pozneje opustil. Izza Pograjčeve smrti je Mihelčič ravnatelj podružnice Vzajemne zavarovalnice v Celju. Tudi v Celju je Mihelčič posegel v javno življenje in je bil župan okoliške občine do leta 1931., ko je bil pred volitvami v narodno skupščino razrešen vršitve županske dolžnosti.

Kot predsednik združene celjske občine je Mihelčič prevzel svoje posle od dosedanjega predsednika okoliške občine Vinka Kukovca dne 16. septembra in od dosedanjega predsednika mestne občine dr. Alojzija Goričana dne 17. septembra.

Predsednik Alojzij Mihelčič je nadarjen komponist; doslej je izdal nad 40 samostojnih glasbenih del, ki so večinoma nabožne, deloma pa tudi posvetne vsebine.

Istočasno je bil imenovan za podpredsednika združene občine Rudolf Stermecki, ki je dobro znan vsem našim krogom kot odličen gospodarstvenik. Doma je Stermecki z Bizeljskega in se je izučil trgovine v Brežicah. Pred tridesetimi leti si je ustanovil v Celju trgovino, ki se je kmalu razvila v veletrgovino ter ima zdaj s svojimi manufakturnimi delavnicami za poslovno območje vse jugoslovanske pokrajine. Že pred svetovno vojno je bil Stermecki predsednik Slovenskega trgovskega društva, po vojni pa je ves čas predsednik trgovskega gremija. Stermecki je hkrati član Zbornice za trgovino, obrt in industrijo ter raznih drugih institucij. Več let je bil že član celjskega občinskega sveta. (Življenjepisni podatki o Mihelčiču in Stermeckem: Slovenec, 8. septembra 1935).

Imenovanju novega predsednika in podpredsednika je sledilo kmalu imenovanje novih občinskih svetnikov, ki so se 13. septembra sestali k svoji prvi seji, na kateri so konstituirali odbore. S predsednikom in podpredsednikom vred šteje novi občinski svet 35 članov. S teritorija bivše okoliške občine jih je poleg predsednika 19, s teritorija bivše mestne občine pa 17. Po stanovski pripadnosti jih je: 8 kmetov, 8 obrtnikov, 5 trgovcev, 5 zasebnih uradnikov, 3 odvetniki,

Podpredsednik Rudolf Stermecki

3 delavci, 3 državni uradniki, 1 duhovnik in 1 bano-vinski upokojenec.

Imena članov mestnega sveta so sledeča: dr. Jakob Holzar, odvetnik; Jutri Strenčan, posestnik; Anton Fazarinc, trgovec; Miloš Hohnjec, kipar; Ivan Glinšek st., posestnik; Franc Rebeuschegg, hotelir; inž. Janko Dolinar, upok. sreski kmet. referent; Ludovik Kranjc, delavec; dr. Alojzij Voršič, odvetnik; Vinko Kukovec, tes. mojster; Mirko Bitenc, profesor; Konrad Goligranc, stavbenik; Josip Jagodič, trgovec; Anton Lečnik, urar; Franc Dorn, posestnik; Ivan Martinčič, tiskarnar; Wltavsky, zas. uradnik; Franc Lukman, katehet; Vinko Prelog, pos. tajnik; Franc Šlander st., posestnik; Andrej Koželj, žel. uradnik; Martin Plankar, delavec; Franc Dobovičnik, trgovec; Franc Jezernik, posestnik; dr. Jurij Skoberne, odvetnik; Peter Kusterle, stavec; Stojan Holobar, slik. mojster; Josip Pišek, posestnik; Franjo Roš, učitelj; Ivan Kodela, posestnik; Franc Leskovšek, knjigotržec; Milko Kramar, posestnik; Rudolf Pibrove, knjigovodja; Anton Jager, čevljar in Viktor Šmigovc, upravnik OUZD.

Novi občinski svet čakajo mnoge naloge, stare in nove, izvirajoče zlasti iz nujne koordinacije ne popolnoma skladnih interesov mestnega in kmečkega dela novega Celja.